

BONA MENTE: Përkrahje të Komisioneve për marrëdhënie ndërmjet bashkësive

REZYME të dokumentit për politika

KOMISIONE PËR MARRËDHËNIE NDËRMJET BASHKËSIVE

Instituti për zhvillim të
bashkësisë (IZHB)
www.irz.org.mk

nëntor 2011

Ky publikim është botuar në kuadër të projektit BONA MENTE: Mbështetje për Komisionet për Marrëdhënie Ndërmjet Bashkësive

Botuesi

Shoqata Instituti për
Zhvillim të Bashkësisë
www.irz.org.mk

Për botuesin

Sreten Koceski,
Drejtor ekzekutiv

Autor

Ivana Tomovska
Damir Neziri

Ekipi projektues

Sreten Koceski
Margita Stojanoviq
Skender Mehmeti
Dimçe Josifovski

Këshilltar Ligjor

Renata Deskoska

Përkthimi në Gjuhën Shqipe

Nagip Shala

Dizajni

Aleksandar Mançevski

Tirazhi: 500

Ky publikim është mundësuar me ndihmën financiare të Bashkimit Evropian. Ky publikim i përmban qëndrimet e autorit dhe të ekipit të projekti dhe nuk i reflekton qëndrimet e Bashkimit Evropian

REZYME

të dokumentit për politika

KOMISIONE PËR MARRËDHËNIE NDËRMJET BASHKËSIVE

Qëllimi i projekti është të siguroj rekomandime për politikat të cilat do të jenë të bazuara mbi dëshmi për punën e Komisioneve për marrëdhënie ndërmjet bashkësive (KMNB) dhe ta nxis qëndrueshmërinë përmes krijimit të mekanizmave për transferimin e njohurive teknike dhe kompetencave nga KMNB-të ekzistuese për komisionet të cilat do ti trashëgojnë, duke siguruar vazhdimësi të punës së tyre. Përforcimi i KMNB-së do të ju siguroj qytetarëve që vinë nga bashkësitë të ndryshme në tërësi ti realizojnë të drejtat e tyre specifike në komunat multietnike të vendit. Ky aktivitet do të vazhdoj ta përkrah zbatimin e Marrëveshjes Kornizë të Ohrit në nivel lokal, duke e promovuar në të njëjtën kohë pjesëmarrjen aktive të qytetarëve. Përgatitja e kësaj rezymeje të dokumenteve për politikat ishte e përkrahur nga Instrumenti për ndihmë para-anëtarësuese (IPA) të Bashkimit Evropian, Programi operativ 2008 – Përkrahje për pjesëmarrjen e shoqërisë civile në procesin e vendimmarrjes dhe sigurimin e shërbimeve shoqërore.

Historia e KMNB-ve

Zhvillimi dhe reformat pas konfliktit në lidhje me decentralizimin e pushtetit në Republikën e Maqedonisë, bazohen mbi Marrëveshjen Kornizë të Ohrit. Sipas këtij dokumenti, të gjitha bashkësitë etnike kanë të drejtë për përfaqësi të drejtë në institucionet publike në nivel lokal dhe qendror. Me qëllim që të sigurohet përfaqësimi i drejtë dhe të zgjidhen çështjet të cilat i prekin bashkësitë etnike, Ligji për vetëqeverisje lokale nga viti 2002¹ e parashikonte krijimin e Komisioneve për marrëdhënie ndërmjet bashkësive (KMNB) në komunat ku jetojnë së paku 20% të qytetarëve me përkatësi etnike të ndryshme nga shumica e popullatës.

Ligji parashikon që KMNB-të të jetë bord i përhershëm këshillëdhënës i Këshillit komunal për çështje të cilat i prekin marrëdhëniet ndëretnike. Sinergjitë midis KMMB-të dhe Këshillit komunal janë rritur gjatë viteve të kaluara, por, pas zgjedhje të vitit 2009, mosekzistimi i mekanizmave për sigurimin e vazhdimësisë së punës të KMNB-ve në komunat rezultoi me **ndërprerje të aktiviteteve**.

Gjatë viteve të kaluara Instituti për zhvillimin e bashkësive ka identifikuar një numër të madh të çështjeve që kanë të bëjnë me punën e KMNB-ve, të cilat mund të kategorizohen në disa grupe:

- Mungesa e mekanizmave për përkrahjen e vazhdimësisë të punës së KMNB-ve prej krijimit të strukturës së re administrative;
- Mungesë të transparencës dhe informacioneve (mungesë të bazë të dhënave sistematike, precize dhe e organizuar për punën e KMNB-ve komunale);
- Mos përfshirjen e qytetarëve në punën e KMNB-ve.

¹ Ligji për vetëqeverisje lokale Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë, nr. 5/2002; neni 55 Komisioni për Marrëdhënie ndërmjet Bashkësive.

Rekomadime

Kornizë juridike dhe institucionale

Ndryshime të nenit 55 të Ligjit për vetëqeverisje lokale.

Formulim aktual i nenit 55:

Neni 55

(Komisioni për marrëdhënie ndërmjet bashkësive)

(1) Në komunat ku më së paku jetojnë 20% përfaqësues të bashkësisë etnike që nuk janë pjesë të shumicës përcaktuar nga regjistrimi i fundit i popullatës formohet Komision për marrëdhënie ndërmjet bashkësive.

(2) Komisionin sipas paragrafit (1) të këtij neni e përbëjnë përfaqësues me numër të barabart nga çdo përfaqësues i bashkësive të komunës.

(3) Mënyra e zgjedhjes të anëtarëve të Komisionit e rregullon statuti.

(4) Komisioni i shqyrton çështjet të cilat merren me marrëdhëniet midis bashkësive të përfshira në komunat dhe jep mendime dhe rekomandime për mënyrën e zgjedhjes së tyre.

(5) Këshilli i komunës ka obligim ti shqyrtoj rekomandimet dhe mendimet sipas paragrafit (4) të këtij neni dhe të vendos në lidhje me to.

Ndryshime të propozuara – Rregullimi i aspekteve të caktuara për zgjedhjen e anëtarëve të Komisionit të bëhet me LIGJ, në vend se këtë ta bëj statuti i komunës:

1) Anëtarët e KMNB-ve të zgjedhen nga Këshilli i komunës me anë të konkursit publik – Kjo do të siguroj transparence në zgjedhjen e anëtarëve të KMNB-ve dhe do të hap mundësi që për anëtarësim në këtë organ të aplikojnë persona të cilët kanë autoritet dhe respektohen në komunat e tyre dhe janë të dedikuara për ndërtimin e marrëdhënieve të mira në komunat e tyre.

2) Hyrje në fuqi të mospërputhjes së funksionit anëtar në KMNB dhe anëtarë i Këshillit komunal – praktika e viteve të kaluara tregon se në disa komuna anëtarët e KMNB-ve kanë qenë edhe anëtarë të Këshillit komunal. Kjo ka rezultuar me përsëritjen e debateve nga Këshilli në KMNB-ve, si edhe ndikim më të madh të këtyre anëtarëve në punën e KMNB-ve.

3) Rritja e kohëzgjatjes së mandatit të anëtarëve të KMNB-ve që të sigurohet vazhdimësi kur do të ndërrohen organet e pushtetit lokal pas zgjedhjeve lokale. Kjo do të thotë se mandate i anëtarëve të KMNB-ve të jetë 5 vite, ndërsa mandati i anëtarëve të Këshillit komunal është 4 vite.

4) Vendosja e afateve me të cilat do të obligohet Këshilli komunal ti shqyrton mendimet dhe rekomandimet e KMNB-ve të dërguara në formë të shkruar në afat kohor prej 15 ditëve nga dërgimi i tyre ose në mbledhjen e radhës të Këshillit komunal.

5) Vendosja si obligim që Këshilli komunal të kërkoj mendim nga KMNB-ve për vendimet që miratohen me shumicën e Badinterit (shumica e dyfishtë).

6) Vendosja e rregullës që kryetari i KMNB-së të të jetë nga bashkësia etnike e cila nuk është shumicë në atë komunë.

7) Rritja e ingerencave të KMNB-ve përmes futjes të së drejtës që Komisioni të jep mendime dhe rekomandime për buxhetin komunal, të cilat duhet të merren parasysh nga Këshilli komunal.

8) Vendosjen e obligimeve që Këshilli komunal të siguroj buxhet për funksionimin e KMNB-ve.

9) Vendosjen e komunikacionit të rregullt midis KMNB-ve dhe Komisionit për marrëdhënie midis bashkësive në kuadër të Kuvendit të Republikës së Maqedonisë së paku tre here në vit ta informoj Komisionin e Kuvendit për situatat e marrëdhënieve ndëretnike në komunat e tyre.

Neni i ndryshuar 55 nga Ligji për vetëqeverisje lokale me zgjedhjet e propozuara do të duket kështu:

Neni 55

(Komisioni për marrëdhënie ndërmjet bashkësive)

- (1) Në komunat ku së paku jetojnë 20% nga numri i përgjithshëm i popullatës të komunës të përcaktuara nga regjistrimi i fundit i popullsisë janë përfaqësues të bashkësisë të caktuar etnike formohet Komision për marrëdhënie midis bashkësive.
- (2) Komisioni nga paragrafi (1) i këtij neni e përbëjnë numër të barabartë të përfaqësuesve nga çdo bashkësi etnike të përfaqësuar në atë komunë.
- (3) Anëtarët e Komisionit zgjedhen nga Këshilli komunal me mandat prej pesë viteve në bazë të konkursit publik i cili e publikon Kryetari i komunës.
- (4) Mënyra e zgjedhjes së anëtarëve të komunës përcaktohen nga statuti i komunës.
- (5) Anëtar i Komisionit nuk mund të jetë edhe anëtar i Këshillit komunal.
- (6) Komisioni zgjedh kryetar i Komisionit nga radhët e anëtarëve të Komisionit që nuk janë përfaqësues të bashkësisë që e paraqet shumicën në komunë.
- (7) Komisioni :
 - i shqyrton çështjet që kanë të bëjnë me marrëdhëniet midis bashkësive etnike të përfaqësuara në komunat dhe jep mendime dhe rekomandime për mënyrën për zgjedhjen e tyre;
 - jep mendime për vendimet e rekomanduara të cilat miratohen nga Këshilli komunal me shumicë të paraparë nga neni 41 paragrafi 3 nga ligji.;
 - jep mendime për buxhetin e komunës;
 - jep mendime për përfaqësimin adekuat gjatë punësimeve në administratën e komunës dhe në organizatat dhe institucionet publike të komunës.
- (8) Komisioni është e obliguar që mendimet për rekomandimet nga paragrafi (7) alineja 2 dhe 3 ta dërgoj deri tek Këshilli në afat kohor prej 7 ditëve pas marrjes së kërkesës për dhënies së mendimit.
- (9) Këshilli i komunës i shqyrton mendimet dhe rekomandimet nga paragrafi 7 i këtij neni dhe sjell vendim për ata në afat kohor prej 15 ditëve nga dërgimi i tyre ose në mbledhjen e radhës të Këshillit komunal.
- (10) Komisioni rregullisht e informon Komisionin e Kuvendit për marrëdhënie midis bashkësive për çështje të cilat janë në kompetencat e saja, së paku tre herë në vit: deri në fund të muajit prill, gusht dhe dhjetor.
- (11) Komisioni ka buxhet për funksionimin e tij.

Ndryshimi i nenit 41 nga Ligji për vetëqeverisje lokale
Formulimi aktual i nenit 41:

Neni 41
(Puna në mbledhjet e Këshillit)

- (1) Këshilli mund të mbaj mbledhje nëse janë prezent shumica e anëtarëve.
- (2) Këshilli vendos me shumicë votash nga anëtarët prezent, nëse vetëm me ligj ose me statut nuk vendoset në tjetër mënyrë.
- (3) Rregulloret lidhur me kulturën, përdorimin e gjuhëve dhe alfabetëve të cilat përdoren nga 20% të qytetarëve të komunës, krijimi dhe përdorimi i simbolit dhe flamurit të komunës, miratohen me shumicë votash nga anëtarët prezent të Këshillit, dhe duhet të ketë shumicë votash nga anëtarët prezent të Këshillit të cilët i takojnë bashkësive etnike që nuk janë shumicë në komunë.
- (4) Votimi në Këshillin është publik.
- (5) Për çdo mbledhje mbahet procesverbal.

Ndryshimet e rekomanduara:

- 1) Këshilli komunal duhet të kërkoj mendim paraprak nga KMNB-ja për vendimet të cilat miratohen me shumicë të Badinterit në përputhshmëri me paragrafin 3 i nenit 41.

Ndryshimet e nenit 41 do të duken kështu:

Neni 41
(Puna gjatë mbledhjeve të Këshillit)

- (1) Këshilli mundet të punoj nëse në mbledhjen janë prezent shumica nga anëtarët e Këshillit.
- (2) Këshilli vendos me shumicë votash nga anëtarët prezent, nëse nuk parashihet ndryshe me ligj dhe me Statut.
- (3) Rregulloret që kanë të bëjnë me kulturë, përdorimi i gjuhëve dhe alfabetit të cilat e përdorin më pak se 20% të banorëve të komunës, përcaktimi dhe përdorimi i simbolit dhe flamurit të komunës, miratohen me shumicë votash nga anëtarëve prezent, me që duhet të ketë shumicë votash nga anëtarëve present të Këshillit që i takojnë bashkësisë etnike që nuk janë shumicë në komunë.
- (4) Para miratimit të vendimeve të paragrafit 3, Këshilli është i obliguar të kërkoj mendim paraprak nga Komisioni për marrëdhëniet ndërmjet bashkësive nga neni 55 të ligjit
- (5) Në mbledhjen e Këshillit, sipas rregullës, votohet publikisht.
- (6) Për çdo mbledhje mbahet procesverbal.

Të ekzistojnë dispozita standarde në Statutin e komunës – dispozita për punën e KMMB
Këta dispozita e përfshinë:

- Anëtarësimi në KMNB-të të jetë i hapur për çdo qytetarë;
- Rroga të definuara për ÇDO anëtar i Komisionit.

Rregullore (Udhëzim për punë)

Komuna të miratoj një model standard për rregulloren.

Komuna të përcaktoj një person nga administrata, i cili do të ketë përgjegjësi për nevojat logjistike dhe përkrahje administrative për punën e KMNB-ja.

Kryetari i komunës të emëroj një person i cili do të jetë përgjegjës për dokumentacionin e caktuar dhe për rruajtjen e dokumenteve për çdo mbledhje, aktivitete, pyetje dhe arritje të KMNB-së në form të shkruar dhe elektronike.

Dorëzimi i dokumentacionit nga një përbërje të KMNB-ja në përbërjen tjetër të jetë për më së shumti 15 ditë nga zgjedhja e përbërjes së re.

Ndërtimi i kapaciteteve

Mbledhje e obliguar të përbërjes së re dhe përbërjes së vjetër të KMNB-së në afat kohor prej 15 ditëve që të përcillen aftësitë dhe të jepet një shqyrtim të shkurtër për aktivitetet e mëparshme.

Trajnim për KMNB-të dhe administratës së komunës për dukshmërinë, komunikimin dhe ngritjen e vetëdijes për rolin e KMMB-së

Këmbimin e praktikave të mira midis KMNB-ve dhe nxitjen e bashkëpunimit midis komunave.

Qëllimi i KMNB-ve: përfshirja e shoqërisë civile dhe të qytetarëve

Partneritet formal me OJQ-të lokale që të përkrahet puna e KMNB-ve, të dokumentohet dhe të transferohet njohuria për anëtarët e ri të KMNB-së në raste kur komuna ose KMNB-ja nuk janë në gjendje ta bëjnë atë.

KMNB-ja të ketë procedurë të standardizuar dhe të unifikuar për ankesë të drejtpërdrejtë nga qytetarët. Të ketë formular tek administratori, Qendrat për informimin e qytetarëve ose në internet faqen e komunës i komunës i cili nuk do të jetë i komplikuar për të plotësuar.

Përcjellja e punës së KMNB-së nga OJQ-të lokale të rregullohet me Rregullore. Përfaqësuesit e OJQ-ve rregullisht të jenë prezent në takimet e KMNB-së dhe të kenë qasje në programin e tyre vjetor, raportit vjetor dhe dokumenteve të punës.

Qytetarët të jenë krejtësisht të informuar për rolin e KMNB-ve dhe mundësitë që ofrohen nga Komisioni dhe të kenë mekanizma dhe kanale qartë të definuara për komunikim të papenguar me KMNB-të.

Për Institutin për zhvillim të bashkësisë (IZHB)

IZHB është shoqatë civile e cila ekziston për 15 vite. Në fillim IZHB ishte e formuar që të merret me problemet ndëretnike në rajonin e Tetovës, ndërsa sot funksionon në rreth 30 komuna, duke përfshirë mbi 60% të popullatës. Misioni i IZHB është që ta rrisë mirëkuptimin ndëretnik dhe tolerancën dhe ti përmirësoj kushtet jetësore dhe kushtet jetësore dhe standardet jetësore të qytetarëve. Grupet kryesore të synuara janë bashkësitë etnike që nuk janë shumicë në komunat ku implementohet Marrëveshja Kornizë e Ohrit.

Projekti ndërlidhet me përpjekjet dhe aktivitetet e mëparshme të implementuara nga IZHB. Nga viti 2006 IZHB ka dedikuar disa programe të veta për përkrahjen e punës së KMNB-ve në vend përmes aktivitete të shumëllojshme, sikur që janë: ndërtimi i kapaciteteve, punëtori, sesione për trajnim, mbledhje informative, bile dhe ndihmë financiare. Duke filluar nga viti 2009/2010, aktivitetet e IZHB-së gjatë vitit të kaluar kanë kaluar në sferën e politikave me qëllim që të sigurohen efekte të përhershme të aktiviteteve.

Instituti për zhvillim të bashkësisë
Community Development Institute- Macedonia

www.irz.org.mk

L. B. Pish 82 Tetova

+389-44-340-677